

Адыгэ мажэ

№ 20 (20533)

2014-рэ илэс

ШЭМБЭТ
МЭЗАЕМ и 1

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

АПЭРЭ ЧЕМПИОНЫМРЭ ЗЭГЪЭПШЭНХЭМРЭ

Гъэхъагъэр гугъэм кыщэжъэ

1972-рэ илэсым Олимпиадэ джэгунхэу Мюнхен шыкыагъэхэм дышъэ медалыр къащызыхыгъэ Чыржбын Мухъарбий Мыекъуапэ щэпсэу. Икълэцлыкыгъом спорт лъэпкъ зэфэ-шъафхэм апылгыгъ. Кошхъаблэ щыпсэуэ, атлетикэ онтэгъур кыыхихи, дунаим църыло щыхыгъ. А лъэхъаным спорт еджэплэ гъэшлэ-гъонхэр къуаджэхэм адэтыгъэп. Зыкызылуп-хыныр, зэнэкъокъу инмэ уахэлэжъэныр лэшэ-хыгъэп.

Къуаджэм дэс кълэхэр физкультурэм хищэхэзэ, Дзэгъэ-щтэ Хъаджэбий спортым зы-кыгъэлэтыгъэным илахышлу хи-шыхыагъ. Чыржбын Мухъар-бий иапэрэ тренерэу Хь. Дзэ-гъэщтэм кытегушылэ зыхыкълэ, апэу кыыхигъэщырэр лъэпкъ шэн-хабзэхэр зэригъэлаплэ-щтыгъэхэр, ныбжыкълэхэм зэ-ралыплэщтыгъэр ары.

— Тренер дэгъу улукълэныр насыпыгъэу щыт, — кълэуатэ Олимпиадэ джэгунхэм, дуна-им, Европэм, СССР-м атле-тикэ онтэгъумкълэ ячемпионэу Чыржбын Мухъарбий. — Дзэ-гъэщтэ Хъаджэбий, Владимир Стоговыр, нэмыкълэху сызы-гъэсагъэхэр тренер къодыехэу щтыгъэхэп. Сикълэлэегъаджа-

гъэх, гукълэгу ахэлгыгъ, учылыгъ бгъэлэплэным, уихэгъэгу шлу плэгууным уагъасэщтыгъ.

М. Чыржбыным сэнэхъатэу кыыхихыгъагъэр спортым зыкълэ епхыгъагъэп. Трамвайм изефа-кълэу Краснодар лэф щилэу уахтэ кыыхыкълэ. Дзэм кълэу-кълэу щыхызы, ищылэныгъэ зэ-хыкълэныгъэ инхэр фэхыгъэх.

Нарт кълэуачлэр

СССР хэгъэгъушхоу тилагъэм изэнэкъокъу дышъэ медалыр кызыщыдехым, Олимпиадэ джэгунхэм агъэклэщтымкълэ уп-члэхэр къэтэджыгъэх. Илэс

22-м ит нарт шъаор зым ныб-жыкълэу ылъытэщтыгъ, атле-тикэ онтэгъум кълэр хэмы-гъозагъэу ятлонэрэм кыщы-хыуштыгъ. Цыхъэу кыфащыл-рэр къэзыгъэшпыкълэжырэ-мэ зэрашчыр къэзылэжырэ-рэр къахэкълэ. Хэт сыд ыла-гъэми, тренерхэм унэшо хэ-хыгъэ рахъухи, Олимпиадэм агъэклэуагъ.

Европэм ичемпион, Олим-пиадэхэм, дунаим дышъэ ме-далхэр къащыдэзыхыгъэхэр зы купым зэдыхэтхэу Мюн-хен шыкълэрэ Олимпиадэм цы-зэнэкъокъуштыгъэх.

— Сионтэгъугъэ елгыты-гъэу анахь псынклэхэр зыхэт купым сыхэфэгъагъ, — кълэ-тэжы Чыржбын Мухъарбий. — Штангэр нахыбэу къэзы-лэтын зыльэкълэщхэмкълэ тыз-нэкъокъоу зытэублэм сыкы-щанагъ, килограмми 10-кълэ са-пэ итыгъэхэм гугъэу ялэр на-хыбэагъ...

Мухъарбий зигъэрэхъатыгъ, тренерхэм кыралорэр кыди-лгыты, дышъэ медалыр кы-дихыным фэшл штангэм еклэ-лагъ. Дунэе рекордыр ыгъэ-уцугъ, килограмми 177,5-рэ ылэтыгъ. Щэштэгъукълэ килограмм 460-рэ ригъэкълэ. М. Чыр-

жыным идунэе рекорд илэси 5 шылагъ.

Олимпиадэм ыуж 1973-рэ илэсым Европэм ыкълэ дуна-им ядышъэ медалхэр М. Чыр-жыным зэнэкъокъухэм къа-щыдихыгъэх.

Хэгъэгъум испорт клуб анахь инэу ЦСКА-м илэс 30 кълэ-лыкълэр щыхыгъ. Дзэм кы-зыхэкълэжыым, игулсэ Адыге-им кыгъэзэжыгъ. Мые-кълэуапэ унэ кыщыратыгъ. Адыгэ къралыгъо универ-ситетым физкультурэмрэ дзюдомеркълэ и Институт тренерэу лэф щилэагъ.

Ныбжыкълэхэр атлетикэ онтэгъум фигъасэхэ-зэ, лъэпкъ гупшы-сэмрэ спортымрэ зэрэзэпхыгъэхэм яхыплэгъэ къэ-бархэр къафи-луатэщтыгъэх. Угу умыгъэклэ-дэу зэнэкъокъу-хэм уахэлэ-жъэным ехы-плэгъэ зэфэ-хысыжъхэм Мухъарбий иеплъыкълэ-хэр кърар-луалэу зыфэжъэкълэ, жы кызы-рэпщэрэ шыкълэр зыдэмышлэ-жъэу ухэщэтыкы, узэредэлэ-рэм гушхуагъэ хэогъуатэ.

Машлор зыхыщтхэр

Тэ, адыгэхэм, Олимпиадэм иапэрэ чемпионэу тилэ Чыр-

жыны Мухъарбий Олимпиа-дэм имашло Мыекълэуапэ щыхы-нэу зигъэхъазырэ тылулагъ. Ишъхэгъуэсэу Асыет спорт кърбархэм ащыгуагъ. Яшъаоу Амэрбий Олимпиадэм лы-плээнэу зегъэхъазыры. Янэ-ятэхэм кызыэрэталуагъэу, ис-кусствэм щызэлъа-шлэрэ Кълэ Амэр-бий ыцлэклэ яклэлэ еджа-гъэх.

Олимпиа-дэм имашло апэрэу

Мыекълэуапэ къахыщт. Апэ-рэхэм ащыщэу Чыржбын Му-хъарбий машлор изехъан зэ-рэхэлэжыагъэр Олимпиадэм идышъэ медалэу кыфагъэ-шъошагъэм фэдэу щыгуапшэ-жыщтэп.

ЕМТИЛЫ Нурбий.

Сурэтым итыр: Чыржбын Мухъарбий.

Гумэкълэгыгъохэр кызыдехых

УФ-м ошлэ-дэмышлэ лэфхэм-кълэ иминистрэу Владимир Пуч-ковым псэуплэ-коммунальнэ хызмэтым ипсэуалэхэмрэ

транспортырэм зэпыу ямылэу лэф ашлэным аналэ тырагъэ-тынэу анахь зыщычылэщт шольырхэм зафигъэзагъ. Ана-

хъэу фабэм, нэфынэм, псым якъэтын, гъогухэм язытет аналэ атырагъэтынэу ыкълэ лэпылэгъу зыщылэгъэ ветеранхэм, сэ-кълэныгъэ зилэхэм яшлуагъэ арагъэкълэнуу къафигъэпытагъ. Мыщ фэдэ кърбар кызылэклэ-хыагъэхэм Адыгеири зэу ащыщ.

Мы мафэм ом изытет зы-кызыдэблэхыгъ, нахь чылэ кър-хыгъ. Мыл ошхэу кълэщыгъэм осыр кыыхэсэжыгъ, жыбгъэм зыкылэтыгъэу ос хъотыр зэ-рэхэ.

УФ-м ошлэ-дэмышлэ лэфхэм-кълэ и Министрствэ и Гъэлары-шлалэу АР-м щылэм тызэрэ-щигъэгъозагъэмкълэ, щылэ ма-зэм и 29-м кыщэгъэжыагъэу мзаем и 3-м нэс чылэр гра-дуси 10-м кыщэгъэжыагъэу градус 20-м нэсын ылэкълэщт. Ом изытет зэрэдэим ыпкъ кы-

кылэ, электричествэ рыкълэ-плэхэр зэпытхынкэ, чыгъхэр рикылэынхэ, гъогухэм къате-хыухъэрэ хъугъэ-шлагъэхэм япчъагъэ хэхъон ылэкълэщт.

Щылэ мазэм и 30-м пчы-хэм кырыгъэжыгъэ осыр игъом зыщамытхыгъэ чыплэ-бэ Мыекълэуапэ щагъэунэфыгъ. Цыфхэр гумэкълэгыгъо хэфагъэх, анахъэу пчэдыжыым жъэу лэ-фышлэ клэщтхэр. Гъогухэр зэ-рамытхыгъэхэм кыыхэкълэ ав-томобилхэр кыдафынкэ альэкълэгыгъэхэп, общественнэ транспортэу зеклорэр зэхаплэу нахь макълэ хъугъэ.

Пшэдэкълэжыгъэу ыхырэмкълэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зилэ об-ществэу «Транссервисыр» ары мы лэфшлэнхэр зыгъэцкълэнхэ фаер. Ау ащ ипшъэрылхэр зэрэзэшлуыхыгъэрэ цыфхэр

ыгъэразэхэрэп. Чэщыми, пчэ-дыжыым жъэуи осыр зытхъу-рэ техникэм ипчъагъэ мэкълэ дэдагъ. Республикэ мэхъанэ зилэ гъогухэм якукълэзын фэ-гъэзэгъэ къралыгъо учрежде-ниеу «Адыгеяавтодорым» кы-зэрэщыталуагъэмкълэ, лэфшлэн-хэр икълэ фэдизэу зэшлуахы, осыр атхъу, ащ фэшл техни-кэ 84-рэ агъэфедэ.

Зэрэчылэшхом, ос хъотыр зэрэзэрихыгъэрэм къахэкълэ, Шэуджэн, Кошхъэблэ, Красно-гвардейскэ, Джэджэ, Тэхъутэ-мыкълэе районхэм арыт гурыт еджаплэхэмрэ клэцлыкълэу лы-гъыплэхэмрэ мы мафэхэм зэ-фашыгъэх.

Гидрометеогупчэм кызыри-тырэмкълэ, кыыхащт тхымафэм ом изытет нахь зыпкъ иуцо-жыщт, чылэр градус 12-м шло-кълэщтэп.

ПИАТЫКЪО Анет.

Сурэтыр лэшыны Аслъан тырыхыгъ.

Псылыгыплэм илофхэр

АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм Краснодар псылыгыплэм илофхэм афэгъэзэгъэ комиссиу цы-зэхашагъэм мы тхымафэм зэхэсыгъо илагъ. Ащ хэлъжагъэх АР-м ипрокуратурэ, хэгъэгу клоц/лофхэмкIэ Министерствэм, федеральнэ ыкIи республикэ къулыкъу зэфэшхьафхэм ялыкIохэр.

Зэхэсыгъор Парламентым и Тхымафэм Владимир Нарожнэм зеришагъ. Ащ икIыгъэ ильэ-сым иаужырэ мезихым къы-клоцI комиссиу илофхэу ышлагъэм шигъэгъозагъэх, МВД-м, МЧС-м и Гъэлорышлагъэ, Тэху-тэмькIэ ыкIи Теуцожь район-хэм, Адыгэкъалэ ядминист-рациехэм япачэхэр къызэрэ-хэлъжагъэхэм пачэ зэфэра-зэхэм ащ лъэшэу къыкIыгъэт-хыгъ.

Къулыкъу ыкIи ведомствэ пэпчэ илофхэу ышлагъэр къызэ-фихысыгъыгъ, ФГБУ-у «Крас-нодар псылыгыплэм» епхы-гъэ объектхэм, чыгу Iаххэм ятхын, хэбзэIаххэу ахэм къа-

кIахэрэм, псынэкIхэм ягъэ-цэкIэжын, ягъэпытэн зэдате-гушылагъэх. Федеральнэ мыл-кухэм ахэхэрэ объектхэм ятхын УФ-м ипрокуратурэ лъэ-шэу зэрэлыпIэрэр депутат-хэм мыщ дэжым къышыха-гъэщыгъ. Джащ фэдэу къулыкъу ыкIи ведомствэ зэфэшхьафхэу мы илофхэм афэгъэзэгъэ пстэури къыхагъэлажъэзэ, «Краснодар псылыгыплэм» епхыгъэ феде-ральнэ мылкъум итхын комис-сиер нахъ гъэлъэшыгъэу зэрэ-лыпIэщтым къыкIагъэтхыгъ.

АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм зэхыцэгъэ комиссиу иапэрэ зэхэсыгъо ыуж илофхэр нахъышIу зэрэхуыгъэхэри де-

путатхэм къауагъ. ГушыIэм пачэ, 2013-рэ ильэсым ФГБУ-у «Краснодар псылыгыплэм» Тэху-тэмькIэ ыкIи Теуцожь районхэм, Адыгэкъалэ хэбзэ-Iаххэу зэкIэмкIи сомэ миллио-ным еху афитIупшыгъ, объект-тэу атхырэм ипчъагъэ хэхуагъ, чыгу пачэ хэбзэIаххэри къа-тых. Ежъ предприятием илIы-кIоу зэхэсыгъом хэлъжагъэхэм къызэрэуагъэмкIэ, 2003-рэ ильэ-сым къышыхуагъэу 2013-рэ ильэсым нэс техническэ илоф-хэм апае пстэумкIи сомэ мил-лиардым еху предприятием къытIупшыгъ, ащ цыщэу сомэ миллион 940-р республикэм ит объектхэм апауагъэхьагъ.

Зэхэсыгъом икIахым псы-лыгыплэм ипачэхэмрэ Къэра-лыгъо Советым — Хасэм иде-путатхэмрэ республикэм и Пре-мьер-министрэ зыуагъэкIэнэу, илофхэу зыгуыгъу къахыгъэхэм афэгъэхьыгъэ джэпсалъэу Пшы-зэ шьолъыр ибассейн и Гъэло-рышлагъэ фэгъэзэгъэм зэдыте-гушыIэнхэу зэдаштагъ.

ХЪУТ Нэфсэт.

ЯгумэкIыгъохэр къырахылаIагъэх

Урысые Федерацием и Къэралыгъо Думэ идепутатэу Нэтхъо Разыет станицэу Дондуковскэм щыпсэухэу гумэкIыгъо зилэхэм щылэ мазэм и 29-м залуигъэ-кIагъ. Илофхэбзэм хэлъжагъэх муниципальнэ гъэ-псыкIэ зилэ «Джэджэ районым» иадминистрации ипа-щэу В.Пуклич, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Со-вет — Хасэм идепутатхэу М.Болэкъомрэ А. Петро-вымрэ, Дондуковскэ къоджэ коим ипачэу А.Фель.

Депутатым къырахылаIагъэ упчIэхэм ащыщыгъэх Свято-Ильинскэ чылысым, станицэм дэт сымэджэщым, электросе-тевой инфраструктурэм языхтэ уагъэрэзэнэу зэрэхуыгъэхэр.

Тарихъ къэбарэу щылэмкIэ, ыпшъэкIэ зигугъу къэтшIыгъэ чылысыр 1904-рэ ильэсым ашIы-гъагъ, ар зэтэгъэпсыхьагъэуи щытыгъ. Ау 1930-рэ ильэсхэм адэжъ ар зэфашIыжын фаеу хуыгъэ. Джырэ уахътэ ащ изы-тет дэи дэд, гъэцэкIэжынхэр ищыкIагъэх.

— Чылысыр зэтэгъэпсыхьа-жыгъэным пачэ УФ-м эконо-микэ хэхъоныгъэмкIэ и Мини-стерствэ ыльэныкIокIэ къыкIырэ грантыр, джащ фэдэу Урысыем культурэмкIэ и Министерствэ иамалхэр къызфэдгъэфедэнхэ тлэкIышт, хэкIыплэу щылэхэм тахэплэщт, — къыуагъ Нэтхъо Разыет.

Дондуковскэ участковэ сы-мэджэщым рентген аппарат ищыкIагъэу ащ иврач шъхьалэ депутатым зыкIыфигъэзагъ. Мы фэлэ-фашIэр цыфыбэхэм

акIун фаеу мэхъу, ау район гупчэм е Мыекъуапэ къэклонхэу зэкIэми амал ялэп.

Урамэу Ломоносовым ыцIэ зыхырэм тет трансформато-рыр жьыдэдэ зэрэхуыгъэм къы-хэкIыкIэ тэрэзэу илоф ышIэжы-рэп, ащ епхыгъэ унагъохэр бэрэ гумэкIыгъо хэфэх. АщкIэ депу-татым ишIуагъэ къаригъэкIымэ ашIоигъоу цыфхэм зыкIыфа-гъэзагъ.

— Непэрэ зэлукIэгъум къы-щалэтыгъэ илофхэохэр зэкIэ хэ-бзэгъэуцугъэу щылэм диштэу зэхэсфытхы. Амалэу сIэм-кIэ нэбгырэ пэпчэ илэпIэгъу сыфэхъуным сынаIэ тезгъэ-тышт, — къыуагъ Нэтхъо Разыет зэфэхьысыжхэр къы-шызэ.

КЪАНДОР Анзор.

УФ-м и Къэралыгъо Думэ идепутат илэпылэгъу.

Олимпиадэ машIом изэлэпыхын хэлэжъэщт

Мэзаем и 3-м Адыгеим щыпсэухэрэм Олимпиадэ машIом изэлэпыхын зэрэклорэр зэрагъэлыгъун ыкIи машIом фэдэ илофхэбзэм хэлэжъэщт альэкIышт. Олим-пиадэ машIор Мыекъуапэ ичIыплэ анахъ лъэгъупхьэ-хэм, тарихъ мэхъанэ зилэхэм къащырахьахьышт.

Нэбгырэ 60-мэ Адыгеим икIэлэ шъхьалэ иурамхэм Олимпиадэ машIор ащызэлэ-пахышт. Спортсмен цIэрыло-хэм анэмькIэу, мэшIозэлэпыхы-ным хэлэжъэщтхы республикэм иныбжыкIэхэу спортым апэ-рэ лъэбэкхуэр цызышIыхэрэр, къэлэдэсхэу гъэсэнэгъэмкIэ, культурэмкIэ, общественнэ илоф-шIэнымкIэ, ныбжыкIэхэм яплун-кIэ гъэхьагъэхэр зышIыгъэ-хэр. Ахэм ахэтытхы нэбгы-ри 9-у ОСАО-у «Ингосстрах» зыфилорэм къыгъэлыгъагъэ-хэри.

«Ингосстрахым» къыгъэлыгъ-агъэхэм зэу ащыщ Юлия Мильшина. 1999-рэ ильэсым къыщэгъэжыгъэу зылыфхыгъэ ныбжыкIэр полицием щэла-жъэ. Джьдэдэм Адыгэ Респуб-ликэм хэгъэгу клоцI илофхэм-кIэ и Министерствэ инспек-тор шъхьалэу ар щыт.

Юлие спортым ишыпкъэу пыл: щэрыонымкIэ, спорт гимнастикэмкIэ, къэчъэнымкIэ гъэхьагъэхэр илэх. Ильэс къэс хэгъэгу клоцI илофхэмкIэ Мини-стерствэм ичемпионатхэм щэ-рыонымкIэ ыкIи биатлонымкIэ ахэлажъэ. Ащ нэмькIэу, ордэ кIэлэ, къэшъо.

— Адыгэ Республикэм икуль-

турэ щылэныгъэ сыхэлажъэ, Адыгеим щыпсэурэ ныбжыкIэ-хэмкIэ щысэшIу сыхъу сшIо-игъу, — къыуагъ ащ.

Юлия Мильшина сабый ибэ-хэр зыщалыгъырэ унэхэм ыкIи Адыгеим иеджаплэхэм бэрэ ащэлэ: зыщыкIагъэхэм илэпылэгъу арегъэгъоты, хэгъэгур шIу зэ-ралэзгъун фаем фэгъэхьыгъэу кIэлэцыкIлэхэм къафелуатэ.

Юлие ильэс 20 ыныбжъэу икIулыкъу пшъэрылхэр ыгъэ-цэкIэзэ ишъхьэгъусэ фэхыгъэ. Юлие ар зыкIи щыгъупшэрэп, ыпхуыкIэ ежъ щысэтэхыплэ хуы шIоигъу. Ащ ипшъэшъэжыкIэ гу-кIэгъу зэрэхэлъын фаер фелуа-тэ, спортыр шIу регъэлыгъу. Янэ фэдэу пшъэшъэжыкIэми спорт гимнастикэмкIэ трени-ровкэхэр ешIых.

— «Ингосстрахым» Олимпиа-дэм имашIо сIыгъэу къалэм иурамхэм сакырычъэнэу амал зэрэсигъэгъотыгъэмкIэ насыпы-шIоу зысэлъытэжы. Тихэгъэ-гогъухэу зытефэхэрэр мэшIо-зэлэпыхыным зэрэхэлажъэ-хэрэмкIэ спортымрэ Олимпиа-дэм ишIуагъэхэмрэ ямэхъанэ нахъ къэтIэтэу сэгугъэ, — къы-уагъ Юлие.

АЛЕСЕ ПЛЕШАНОВА.
ЮФО-м ипресс-гупч.

ПЕНСИЕХЭМКIЭ ФОНДЫМ КЪЕТЫ

Нэбгырэ 45-рэ

БлэкIыгъэ тхымафэм, щылэ мазэм и 27-м, фашистхэм къа-дзыхьэгъэ Ленинград шъхьа-фит зашIыжыгъэр ильэс 70-рэ хуыгъэ. А охътэ тхымакIагъом къыхуыбытагъэу, гъаблэри, чы-лэри, заори къызэпызычыгъэ-хэмкIэ а мафэр пстэумэ анахъ лъапл.

Адыгеим «Жителю блокад-

ного Ленинграда» зыфилорэ медалыр къыфагъэшъошагъэу нэбгырэ 45-рэ ис. Ахэм зэ-кIэми мазэ къэс атырэ ахъ-щэ тыныр къараты, ар сомэ 2225,84-рэ зэрэхуырэр. Нэб-гырэ 28-мэ ащ нэмькIэу, гу-рытымкIэ кэлъытагъэу, сомэ 18213,72-рэ хуырэ пенсием фэдитIу мазэ къэс къафэкIо, 17-мэ сомэ 10746,59-рэ хуы-зы пенсиэ къараты.

Отчетхэр аштэх

УФ-м ПенсиейхэмкIэ ифонд и Къутамэу АР-м щылэм ичIы-плэ органхэм илофшIаплэ къэ-зытыхэрэм 2013-рэ ильэсым ия 4-рэ кварталкIэ яотчетхэр мы уахътэм аштэх. ПстэумкIи нэбгырэ мини 3-м ехуэмэ къа-тыгъах, ар страховательхэм япроцент 37-р ары. 2013-рэ ильэсым ия 2-рэ квартал къы-щыуагъэу, тхылхэу ащ ищы-кIагъэхэр электроннэ шIыкIэр

агъэфедэзэ илофшIаплэ къэзы-тыхэрэм къагъэхьых. Къыблэ Федеральнэ шьолъырыр зып-штэкIэ, АР-м щылэ Къутамэ закор ары ащ тетэу тхыль-хэр ыштэнхэу амал зилэ хуы-гъэр.

БлэкIыгъэ ильэсым ия 4-рэ кварталкIэ отчетыр мэзаем и 17-м шIомыкIэу пстэуми къатын фае. Ар игъом зымыгъэцакIэ-хэрэм взносэу атын фэягъэм ипроценти 10 тегъэхуагъэу ала-хышт.

Мэзаем и 1-м къахэхъошт

УФ-м и Правительствэ иуна-шъокIэ мэзаем и 1-м пенси-ехэм мы ильэсымкIэ апэрэу проценти 6,5-рэ къахэхъошт. ГурытымкIэ къэлъытагъэу сомэ 540-рэ. Джащ фэдэу

къэлъытагъэу пенсиер сомэ 10047-рэ хуышт. ЗэкIэм-кIи зипенсиэ къыхэхъоштыр нэбгырэ 113819-рэ мэхъу, ащ сомэ миллион 66-рэ пэлу-хъащт.

Пщынэм псэ къыпегъакIэ

Адыгэ лъэпкъ культурэр дэ-гъоу зышIэхэрэм пщынаоу КIа-кIыхуэ Дамир ар зеришъауа-шэу лъегъэкIуатэу ыкIи шапсы-гъэ къэшъо мэкъамэхэм псэ къапегъакIэу алытэ. Зыныбжъ ильэс 60 хуыгъэ Дамир ипщынэ къегъэуагъэу цыфхэм агу ре-хы, илэпэлэсэнэгъэ рэгущох.

Дамир пщынаоу хуынау Тхьэм къыгъэхуыгъ.

— ТызэцIыкIум джы узэ-плъын ыкIи уздэкIон зыгъэпсэ-фыплэу щылэхэм афэдиз щы-лагъэп. Чылэм джэгъу дэтымэ, унагъом сабый къыхъуагъэмэ, зыгорэм икIалэ дзэ къулыкъум дащымэ, тэркIэ ахэр мэфэ-кIыгъэх. Ахэм пщынэр ашагъэ-жынчытхыгъ, дахэу къышыхы-шъоштыгъэх, тэри тьяплъыныр тикIэсагъ. Зы нэбгыри къытхэ-тыгъэп пщынэм къыригъэлонэу е пчэгум къытэльэдэнышъ, да-хэу къэшъонэу фэмьеу.

Ежыыр пщынэм нахъ дихы-хытхыгъ. Ащ къыригъэлонэу зыригъахъэкIэ, къыкIэрыкIын ымылэкIэу, сыхьат заулэ кIэ-рысызэ, пщынэуагъэм зыри-гъэсэгъагъ. Пщынэу зэфэ-

шъхьафхэм акIырыплъыштыгъ, къызэрэрагъалорэм бэрэ едэ-луштыгъ, шIэхэу япщынэуагъэ зэрэзетекIырэр къыгурылоу ри-гъэжъэгъагъ. Анахэу ыгу ри-хыштыгъэр Шагудж Мыхьамодэ ипщынэуагъ. Ащыгъум Шагу-джым нэмькI пщынаохэри игъ-сэу фестиваль зэфэшхьаф-хэм ахэлажъэщтыгъ, къалэхэр къахуыштыгъ, Москва щео-хэуи хуытхыгъэ.

— Мыхьамодэ пщынэу на-хыжъхэм пщынэм къызэрэра-гъалорэр дэгъоу къыгурылоуагъ.

Ежымы шыкIагъэ имылэу пщы-нэр къыгъэгущыIэщтыгъ. Орэд-хэр, къэшъо мэкъамэхэр тыра-ригъэтхэгъагъэх, ахэр лъэпкъ мэкъамэхэм якIэнэу къытфэ-нагъэхэу тIэх, — ело Дамир.

Ежъ ипщынэу макъи цыфы-бэмэ якIас. БлэкIыгъэ ильэс-хэм зэнэкъокъу зэфэшхьаф-хэм ахэлажъагъ, текIоныгъэр къащыдихыгъ.

Мыекъуапэ щырагъэкIокIыгъэ Дунэе фестиваль-зэнэкъокъоу «Жынчы, адыгэ пщынэр» зы-филорэм КIахыхуэ Дамир хэлэ-

жыагъ ыкIи лауреат щыхуыгъ.

«Ар цыф шьырыт, гукIэгъуи адыгагъи хэлъых. Цыфхэм шъхьэлафэ къыфашIы. Дамир шапсыгъэ къэшъо орэдхэм якъызтэгъээнэрэ лъэпкъ куль-турэм хэхъоныгъэхэр егъэшIы-гъэнхэмрэ илахышIу ахиль-хьагъ», — ело шапсыгъэ Адыгэ Хасэм итхымафэу КIахыхуэ Мэджидэ. Нэпсэу Аслъанрэ Нэ-

псэу Щэбанэрэ игъусэхэу, мэ-къамэм жьыурэ пхэкIычхэм-рэкIэ дырагъаштэзэ, Дамир ты-ритхэгъэ орэдхэр адыгэ уна-гъохэм арылтых, ядэлух ыкIи агъэлаплэх. Джащ фэдэу ахэр Интернетми къыбгъотэщтых.

НЫБЭ Анзор.

Сурэтым итыр: **пщынаоу КIахыхуэ Дамир.**

ДЖЫРИ ЛЪАГЪЭКИОТЭЩТ

Урысыем кощын loфхэмклэ и Федеральнэ кyuлыкyу иотделэу Адыгэ Республикэм щыIэм ипашэу Александр Пантелеевым илbэсэу икыгbэм loфэу ашлагbэм эфэхысыжыхэр кызыфешыхэ нэуж хэбзэухyэмкlo ыкIи гbэцэкIэкlo кyулыкyухэм ялыкloхэр шлуагbэ кытэу зэрзэдэлбэхэжэрэмклэ зэрэфэразэр кыкIигbэтхыгbыкIи отделым пшэрылbэу кыфагbэуцугэхэр щытyу хэлbэу зэрэагbэцэкIэхэрэр кyулыкyушлэхэм дэгyүклэ афилbэгyүгb.

Непэ — Кошбэе Пщымафэ кызыхуьгэ маф

тхаклом игъогу

Кошбэе Пщымафэ, Тхэм джэнэтыр кырет, дунаим зехыжыгээр шлэхэу зы ильэс хушт, зышлэхыгээр ллэшлэгъу ныкъом кхеху. Синэлосэ кьодыеу щытыгъеп, хэку гъезетэу «Социалистическэ Адыгей» зыфилоштыгъэм, джы «Адыгэ макьэм» лоф щызэдэтшлагъ. Ащ лүкли Адыгэ тхылъ тедзэлэм апэм редактор шхьалэу лоф шишлэ зэхум, ащ пашэ зыфэхуми, сэри тхэным сыфэ-шагъэу щытыти, бэрэ тызэрихылыштыгъ. Сэ тхэнымклэ джыри лэлэсэныгъэ икьу силэгъэпти, ситхыгъэхэр нахышлу хуьнхэмклэ ишлуагъэ кысигъэ-кыштыгъ. Сыналэ зытезгъэтын фаехэр кызырэхохэрэм имызакъоу, силэпэрытхыхэр ежь ыгъэтэрэзыжхэу хуштыгъ.

Нэужым зы унэ, Адыгэ тхаклохэм я Союз зычлэтым, тызэ-дычлэсэу лоф тшлэн фаеу хуьгъэ. Пщымафэ журналэу «Зэкъош-ныгъэм» иредакторыгъ, сэ клэлэ-цыкылхэм апае кыдэкырэ жур-налэу «Жьогъобыным» сыфэгъэ-загъэу ильэс пшыкыгъу еху-рэ лоф тшлагъэ. Ыпэкли бэрэ тызэлуклэштыгъ, ау джы тызэ-лыкълэу, гушылэгъу тызэфэмы-хьоу зы мафи кыхэкыштыгъеп, ипсауныгъэ кызызэхыуагъэу сымэджджым члэлы е унэм исы зыхуьрэм нэмыкыклэ.

Кошбэе Пщымафэ адыгэ

литературэм хэхьоныгъэ егъэ-шыгъэным илахышлу хишлы-хьагъ, художественнэ тхыгъэ-хэм яшапхэхэр ыгъэфедэн-хэмклэ лэлэсэныгъэ зэрилер кызыхэхырэ тхыгъэхэу тхылъ-еджэхэм агу рихыгъэу илер маклэп. Сэ симызакъоу, тит-хаклохэм ащыщыбэхэмклэ Кош-

зыкышлыти, зышхьаригъэхы-щтыгъ нахь, шлэхэу кызыекла-нэхэрэм, зымышлэжъэу кып-фильхэрэм афэдагъеп. Сэ зыдэсэшлэжы ащ сызэрэфэ-мыдэр, сыгу римыхьын горэ зэрэзэхэсэхэу шлэхэу сыкы-зэрэзэкланэрэр, кысэмыпэ-сыгъэ гушылэ горэхэр сыжэ

жыгъэр лъэшэу гухэкл зэра-щыхуьрэр кхэхэхэу бэрэ игугъу зышлыжыхэрэм ащыщых Неп-шлэхуьй Заур, Мамый Русьлан, Бэджэнэ Мурат, Къат Теуцожь, нэмыкыхэри.

Цыфыр кызыщыхуьгэ уна-гъом плуныгъэу щигъотыгъэм шэнэу хэлпы хуштхэмклэ мэханэшхо ил. Пщымафэ ятэу Къарбэч, янэу Гошмафэ кы-зэрэфыштыштыгъэхэм кьатегу-щылэ зыхуьклэ, шэнэу хэлпы хуьгъэхэр кызыдикыгъэхэм гу

тэщтыгъ. Ахэм афэдэу ыналэ зытыригъэтын фаеу ытхьаклүмэ римыгъэкыштыгъэр бэ. Яни ащ фэдагъ.

Клалэр шхьэпаеу, мыгъа-сэу, ылошт-ышлэштхэмклэ зы-фэмысакыжы зыхуьклэ, зэ-клэмэ апэу тыр зэрагъэмысэ-щтыр, «пшхьэ кышыуаклэ узы-мыгъэсагъэм» зэралоштыр зы-щимыгъэгъупшэнэу Къарбэч кыфигъэпытэщтыгъ. Пщымафэ ылоштыгъэр кытегуыхьэхэу зыплугъэ тымрэ нымрэ анапэ тырихыныр зэрымипэсыжъэу ары. Ащ фэшпыпкъагъ.

Ишхьагъуси, ильфыгъэхэми агу хымыгъэклымэ зэрэлоигоьр кызыхэхырэ гушылэхэри Пщы-мафэ кылохэу зэхэпхыштыгъ. Кыфэмылуштыгъэр ичэтыуитлү арилэгъуылэхэрэр ары. Ащи кьеушхьаты псэушхьэхэри Пщы-мафэ шлу зэриплэгъуштыгъэр.

Лъэшэу гухэкл ныбджэгъу-шлю, шлу кыпфишлэныр шэн шхьалэу илэхэм ащыщэу кьэ-зыхыштыгъэ Кошбэе Пщымафэ непэ кызырэтхэмытыжыыр, блэ-кыгъэ зэманым итэу ар зыфэ-дагъэм джы тыкызырэтэгу-щылэрэр. Ау цыфышлуштыгъэр дунаим ехыжыгъэми, кызы-хуьгъэ мафэр кызысырэм ана-хьэу, мылэгъахэм фэдэу зышлэ-щтыгъэхэм ягуапэу шлүклэ игугъу ашлыжы. Сэри ахэм адесэ-гаштэ, сычлэфэ Пщымафэ сщымыгъупшэу сыгу ильышт.

ПЭНЭШЬУ Сэфэр.

Остыгъэр хэбгъанэмэ, нэ-фыпс кьэты. Ащ фэд цыфыри, ыпсэклэ зызфикъудыиэрэм лъы-лэсымэ, нэфыпсым зэльештэ. Кошбэе Пщымафэ иакъыл кьа-члэ кыпыкыгъэ лэшлүгъэ-дэ-хагъэр ипроизвениехэм ахэ-гошагъ, иобраз гъэшлэгъонхэмклэ щылэныгъэр кытфилотагъ, тигъэ-лэгъугъэ. Пщымафэ гупшысэн-тхэным фэкъулаеу кьэхуьгагъ, ары еджэныри кьемыхьылэ-клэу, кьоджэ еджаплэми, ап-шээрэ еджаплэми ачиклугъэ, ащызэригъэшлэгъэ предмет пстэумклэ шлэныгъэ куухэр зыкылэклэлыгъэхэр, шлэжэ дэ-гъу илагъ, ышхьэ фэдэ кьаб-зэу, ыгу зынэсырэр, риубы-тэрэр бэдадагъ. Ары тхакло зыклэхуьгъэри, итворчествэ лъэпсэ пытэ зыклигъотыгъэри. Цыфхэр боу лушых, пфэгъэ-делэштхэп, ахэм лъэшэу Пщы-мафэ итхыльхэр агу рехых, ежь тхаклори хьалэл-хьалэлэу, зышхьаамысыжъэу шылагъ. Шхьэлпытэжыныгъэ ин ежыыр-кли, нэмыкыхэмкли зыфишлы-жъэу, игупшысэ емызэхэу дэ-лажэщтыгъ, бзэ кьэбзэ дахэ лүлыгъ, гупшысэклэ амал дэ-гъуи лэклэлыгъ. Лэпклэ-лъэп-клэгъэ инэу игуклоцл дунэе те-шыкыгъэр ытхыхэрэм ахигошэн фызэшлөкыгъ. Ау сымди теуры-кло-эльэклонэу щытыгъеп, кы-лоштыми, кызырилоштыми афэ-сакъэу, афэгумэклэу тхэн лоф-шлэнышхохэр зэшлуиштыгъ. Итхыльхэм щылэныгъэ мэкъэ зафэр ахитлупшыхьащтыгъ, уахьтэм дэлорышлэрэ гъашлэм хэлъ-хэсыр, анахь икубзыплэ рильэгъуклэу, Кошбэе Пщымафэ литературэ темэ гъэшлэгъон куухэр ипроизвениехэм кьа-

щылэтыгъ, кьащырилотыкыгъ. Ахэмклэ тхылъеджэр ыгъэгуп-шысэныр, теубытэгъэ шэным, кьэарарым кыфищэныр фэукло-чыгъ. Ар сыда зымыуасэр, тхаклор цыфыгъумэ арыхьан ыкли анэсын ельэклымэ. Етлани илэлэсагъэ елытыгъэу Пщы-мафэ иобраз зэфэшхьафхэр — дэгъуи, дэйи зэфэмыдабэу

итворчествэ зэрэщытэу пштэ-мэ, зызыштэгъэ чыгъэшхо пытэшлүм фэд; ылапси куу, купкли ил, тамы ыгъотыгъ.

Пщымафэ анахьэу сызфэнэ-лосагъэр «Адыгэ макьэм» лоф щышлэ зэхуьр ары. Ильэс 20-м узэфэгъэзагъэу узэдэла-жэмэ цыфыр пшлэнба. Кьыт-фатхэщтыгъ, ихудожественнэ

Игушылэ лъэш, итхаклэ зыми хэклүаклэрэп

гоштыгъэхэми, гум рехых. Хэти зы шлүгъэ горэклэ кьапштэу гъэпсыгъэх. Зыр — дахэ, голу, шыкылашлү; адэр — луш, хуьп-хьэ, хьалэл; ячэнэрэр — лъэ-гъупхьэ, пагъ, бланэ; ахэт шлэ-ныгъэр зыуцэлоу, хэткли за-фэу зыфэзымгъэгъужы; зыпы-губжыкыгъэу зэклэжыкыжыхэри, икьугъэ щлэгъэ-пытагъэ зы-хэмылхэри, тлэкли нэй-псыя-лохэри, нэмыкыхэри. А худо-жественнэ портрет пстэури зы-улушхэр гуклэ, псэклэ ежь тхаклор, авторыр ары. Ар Кош-бэе Пщымафэ икьум нахь балу кызырэдэхуьрэр литературэм пэблагъэмклэ лъэгъугъоягъеп.

Хэтэ Кошбэе Пщымафэ иапэ-рэ лирическэ рассказ зэхэу-бытагъэхэм ыкли иапэрэ по-вестэу «Гум пае гу аты» зыфило-рэм адыгэ литературэр зигунэсэу ямыджагъэр, амыгъэ-гупшысагъэр, амыгъэгъушлуагъэр ыкли макла ахэм тхэным кы-фагъэуштыгъэр, адыгабзэр шлу зэрагъэлэгъугъэр?! **Кошбаем**

рассказхэр кыхэхэтыуштыгъ, телъэлоу тищыклэгъэ темэмклэ кьэдгъатхэуи кыхэхыгъ — очерк, зарисовкэхэр гъэчыгъэу кыгъэгъэпсыщтыгъ, илоф хэшлыкышхо фырилагъ. Етлани Пщымафэ фэдэу, локлэ-шыклэ дахэ зыфэсакыжъэу зыхэлъ бэрэ сырихылагъэп: илэдэб, инэхьой кыхэхэхэу, ахэм лъэ-шэу афэсакыштыгъ. Шьоры-шыгъэу щымытэу, лүпэщхьа-бэм нэплэгъу фабэр игъусэу редакцием кызычлахьэклэ, тхэ-клошхо цыф лушыр кыддэ-гушылэ фэдэзэ, тымышлэрэ гъэшлэгъоныбэклэ, акъылклэ, шлэныгъэклэ, тхэклэ кьулайклэ, цыфыгъэ хабзэклэ кыддэ-гуащэщтыгъ.

Цыфышлүгъ. Зэгорэм сызэ-рыс кабинетым кычлэхьагъ. Тхэн зэхэо-зэхэпхьоу гъэзе-тым члэлъыр «зэо плырыба», сызэрэнэку-нэпсыр ыльэгъугъ. Сэри сыгу хэклигъэти, сфэгъэ-былбыжыгъеп нэпсыхэр. Пщы-мафэ кыхьэ-лыхьэ зыригъэ-

шыгъэп: «А Нурет, зэхэпхы-рэм унэпс кьегъакломэ угунэклэ-лэнэклэп, тьыси тхэ, ащыгъум бгъэшлагъоу пхэлъ шъэф лэшлүр кыпхэхышты, — ылауагъ, — джащ фэдэ такыкыхэу угу зы-щымаклэм, уиклэсэ тхылыр зэгохи едж, кыотэшт шлүклэ». Зыфилауагъэми зыкыгъэшпып-кьагъ.

Кошбаир творческэ лэжыгъэ-шхо зилэ тхаклү. Бэ кыдэху-штыгъэр, фызэшлөкыштыгъэр. Рассказ, повесть, роман, сце-нариехэр театрэм пае ытхы-гъэх. Ышлэрэр сыдигъуи гъэцэ-клэгъагъэ, джарэу творчествэр игунэсыгъ. Гушылэ зыхуьклэ уезэщыштыгъеп, джарэу кы-лотэрэ анахь кьэбар цыкылуми шыклэ-лүаклэ фигъотыштыгъ. Шлэныгъэшхоу кьолыым диш-тэрэ культурэ, гъэпсыклэ-шыклэ Пщымафэ хэлпыгъ. Зыхилэ-тыкыныр, зигъэнэшлөшыныр ишэныгъеп, гукъэбзагъ, интел-лигент шпыпкъагъ, ышлэрэм гъуни-нэзи илагъеп.

Кошбэе Пщымафэ ытхыхэ-рэр 1956-рэ ильэсым кышы-ублагъэу хиутыштыгъ. Тхаклом художественнэ тхыгъэ зэфэш-хьафхэр зыдэт тхыльхэр (20 фэдиз) адыгабзэкли, урысыб-зэкли кыдыгъэкыгъ. Иповес-тэу «**Мэфибл уай**» зыфило-рэм техыгъэ музыкальнэ-лирическэ драмэр, Клэрэщэ Тембот ипо-

вестэу «**Шахьомрэ пшэщэ пагэмрэ**» техыгъэ пьесэр Адыгэ драмтеатрэм шагъэуцугъэх.

Урыс тхаклохэм ащышхэм ятхыгъэхэр афэлэпэлэсэу ады-габзэклэ Пщымафэ зэридзэ-кыгъэх. Анахь кыхэхгъэщыгъэн фаер Кошбэе Пщымафэ гъу-сэ илэу **Кьурианыр адыгаб-зэм зэрэрилхьагъэр ары.** Ильэс 60 лэлэ-цыпэм адыгэ литературэм щылэжыагъ, лъэгъо дахэ ащ щыпхыриштыгъ. Кош-бэе Пщымафэ игушылэ пычыгъо, итхэклэ хабзэ зыми хэклүаклэ-хэрэп, итворчествэ гъэшлэгъоны, лъэш.

Кошбэе Пщымафэ Адыгэ Республикэм ильэпкъ тхаклү, Урысые Федерацием культу-рэмклэ изаслуженнэ лофышл, Теуцожь Цыгъо ыцлэклэ агъэ-нэфэгъэ литературнэ преми-ем, журналист премиеу Со-ветскэ Союзым и Лыхьужьэу, усаклоу Андрыхьое Хьусенэ ыцлэклэ щытым ялауреат. Адыгэ лэпкыым иклэсэ тхэкло ин. Урысыем итхаклохэм я Союз 1970-рэ ильэсым кышыгъэгъа-гъэу ыкли Урысые Федераци-ем ижурналистхэм я Союз 1968-рэ ильэсым кышыкылэдза-гъэу ахэтыгъ.

Тхэм кыхыльхьэгъэ зэчый инымклэ зышхьаамысыжъэу гупшысэхэу иадыгэ лъэпкъ филэжыгъ, адыгабзэр ыгъэ-баигъ. Пщымафэ кызытхэмы-тыжыыр ильэс хушт мэзаем и 19-м, ау тхаклор итхыгъэхэм-клэ, игушылэ инклэ кытхэт ыкли кытхэхыштыгъ, джары кызыхьу-гъэ мафэу, мэзаем и 1-м, ыпсэ дгъашлоу ыцлэ кызыклеторэр. **МАМЫРЫКЪО Нуриет.**

Псауныгъэм иухъумаку

Цыфыбэмэ зигугъу дахэкӀэ ашӀэу, щыӀэныгъэм гъогу шӀагъо щыхъзыхыгъэм ищытху пӀоныр тефӀ. Іэдэбныгъэшхорэ шъхъэ-кӀэфэныгъэрэ зыхӀэлъ цыфыр алытӀ, игугъу дахэкӀэ ашӀы. Ащ фӀэдэ цыфым нӀшӀукӀэ еплъых гущыӀэ фӀабӀхэр рапӀсых. Джащ фӀэдэ цыф сӀ сыкъыз-тегушыӀэ сшӀоигъор.

Къошк АминӀт Юсыф ыпхуыр къызӀэрыхуагъэр мӀкъу-мӀщышӀэ унӀгъо къызӀэрыкӀу. ЯнӀэр ятӀэрэ къагъэшӀагъэм чыгум аӀэ хӀӀӀӀӀ лӀжӀагъӀх. Унагъом иными цыкӀлumi нӀбгырищ исыгъ — зӀшитӀурӀэ зы шыпхуӀрӀ. АхӀэм япӀун, ялӀжын, яегъӀджӀн Іофышхо да-шӀагъ нымрӀэ тымрӀ. ІофшӀӀӀӀӀӀ шӀу алыгъоу аплӀугъӀх. Ны-ты-хӀэм аралоштыгъӀэ яклӀӀӀӀӀ тӀӀкӀу зыкъызӀӀӀӀӀ: «ІофшӀӀӀӀӀӀ шӀу зыпӀӀӀӀӀӀ цыфхӀэм агъӀ-лӀӀӀӀ». А гущыӀӀӀӀ мӀхъа-нӀу ялӀр къагурыӀуагъ ялӀфыгъӀ-хӀэм. ЗӀкӀӀӀми щыӀӀӀӀӀӀ гъогу дахӀэ къышыхахыгъ, чыпӀӀӀ гъӀ-

нӀфагъӀ, унӀгъо дахӀӀхэр ялӀхӀу мӀлажӀӀх, мӀпсӀӀх. ЗӀшитӀумӀэ анахыкӀӀӀ ашыпху закъоу АминӀт щыӀӀӀӀӀ гъогу дахӀэ щыхихыгъ. Гурыт еджапӀӀм чӀӀӀӀӀ еджӀэ зӀхӀум, сӀнӀ-хъатӀу къыхихыштымкӀӀэ зы-ми еупчӀыжыгъӀп, ау ыгукӀӀ фӀӀӀӀгъ янӀэр ятӀэрэ мысымӀ-джӀӀӀӀх, сымӀаджӀэ хуӀхӀмӀ, ежӀ ялӀӀӀӀӀ.

ЯнӀ-ятӀхэр зыфӀӀӀӀӀхэр

апху закъоу ялӀр кӀӀӀӀӀӀ-джӀӀ рагъӀджӀӀӀ арыгъӀ. Гурыт еджапӀӀр къызӀеухым, къалӀу Новоросси́йскӀэ дӀт мӀдучилищым чӀӀхъӀ. Ар дӀгъу дӀдӀкӀӀэ къе-ухы. Ащ лыпытӀу Теуцожь рай-он сымӀаджӀӀым процӀедурнӀм мӀдсестрау ІофшӀӀӀӀӀӀ щырега-жӀӀ, нӀужым аптекӀм щылӀжыагъ.

АминӀт сӀнӀхъатӀу хихыгъэр шӀу елӀгъу, зыфӀежӀӀӀ Іофыр ымыгъӀӀӀӀӀ, гъунӀм нимыгъӀ-

сӀу гупсӀфыштытӀ, теурыкӀуагъӀэ къызхыгъафӀӀӀ. ІлъӀӀс пчӀагъӀ-хӀм къаклоцӀ цыфхӀэр зӀригъӀ-рӀӀӀӀӀӀ пылгыгъ, ищытху аригъӀӀуагъ. Цыф шъырыт, ныб-джӀӀу хъалӀл, къыныри хъа-рыри зӀхишӀыкӀӀу зӀрӀщытым фӀӀӀ Іоф зыдӀшӀӀӀхӀӀӀм шӀу алыгъу, алытӀӀ. Ар насып-гъӀкӀӀэ ежӀ зыфӀелӀӀӀужы.

СымӀаджӀӀым чӀӀ хӀӀкӀо-гъӀм сымӀаджӀэ хылыӀӀхэр къа-щӀх. АхӀэм игъом апӀӀӀ ІӀпы-лӀгъур ареты, етӀанӀ, врачыр сымӀаджӀм зӀпӀыкӀӀӀ, ищыкӀӀӀӀ уцхӀэр къыфӀретхыкӀых, ахӀэр мӀдсестрам зӀрищыкӀагъӀм тетӀу сымӀаджӀм рехыӀлӀх.

— СымӀаджӀӀхӀм сишӀуагъӀу язгъӀкӀыгъӀм сӀ сшъхъӀкӀӀэ сырыӀаз, — елӀо АминӀт. — ІлъӀӀс пчӀагъӀм сисӀнӀхъат сы-рылажӀӀӀӀ, цыфым ипсауныгъӀэ къӀуӀхуӀмӀгъӀӀӀм сиякылы, сӀкӀуачи фӀӀсӀгъӀӀорышӀӀ.

ЕжӀ фӀӀӀӀ АминӀт Іоф дӀ-зышӀӀӀхӀӀӀм ягугъу дахӀӀкӀӀэ къешы. АхӀэм ацӀӀхӀэр къесӀӀӀӀӀӀ къысӀӀӀӀӀӀ. АхӀэр ШӀӀртӀӀнӀ Рай, ДӀгумыкӀо Эм, ЕрӀджы-бӀкӀо Зулим, БӀщыкӀо Зарем, ПщыукӀ Сусан, КъӀдӀ АминӀт, НӀхӀе Сулиет, ХъатӀлӀкӀо Ма-рыет, ХъокӀо Марзыет, ЛӀыхӀӀс Минхъан арых. МыхӀми ягугъу сымӀаджӀӀым дахӀӀкӀӀэ щашы.

Зы сымӀаджӀэ горӀми Ами-нӀт дысӀу дӀгушыӀӀу цыф зӀ-хихыгъӀп, агу къыдӀщӀӀӀӀ ары зыпылыгъӀр. ІлъӀӀс 32-м къы-клоцӀ мы мӀдсестрам къеолӀӀӀӀӀ сымӀаджӀӀхэр ымыгъӀӀӀӀӀӀӀ, илӀушӀӀӀӀӀ алымыгъӀӀӀӀӀӀ зыкӀи къыхӀӀӀӀӀӀ.

Джары АминӀт цыфхӀэм шӀу зыкӀалӀӀӀӀӀӀ, илӀофшӀӀӀӀӀ осӀшхо зыкӀыфашыӀӀр. Джа гъогу мыпсынӀкӀӀ, гъогу шӀагъоу къыкӀлӀгъӀм ыпсыхыагъӀу Къошк АминӀт мы мафӀӀхӀми Іоф ешӀӀ, цыфхӀэм япсауныгъӀэ дӀмы-шъхъахӀу къеуӀхуӀм. АминӀт дӀгъоу Іоф зӀришӀӀӀӀм пае Шытху тхыӀӀӀу къыратыгъӀр макӀӀп. АхӀэм ашыщ АдыгӀ Рес-публикӀм псауныгъӀр къӀуӀху-мӀгъӀӀӀмкӀӀӀ и МинистерствӀ, Іоф зыщишӀӀӀӀ сымӀаджӀӀым къыратыгъӀхӀр.

АминӀт унӀгъо дах иӀ. ИшъхъӀгъусӀӀӀ ежыӀррӀ пшӀӀ-шищ зӀдапӀлӀгъ. АнахыжыӀу ЗӀирӀ апшӀӀӀӀ гъӀсӀӀӀӀӀ зӀ-ригъӀӀӀӀӀ, исӀӀӀхъатӀкӀӀ Іоф ешӀӀ. ЗаремӀ Краснодар дӀт КГТУ-м ия 3-рӀ курс щӀӀдӀжӀ, анахыкӀӀӀу Зухра гурыт еджа-пӀӀм ия 9-рӀ класс ис.

ХЪОДӀ СӀфӀӀр.
ІофшӀӀӀӀӀм иветеран.
СурӀтым итыр: **Къошк Ами-нӀт илӀофшӀӀӀӀӀм ахӀс.**

Ащ фӀӀди мӀхъу

ІӀзӀхӀӀмрӀ ІӀзӀгъуӀмрӀ

НӀнӀӀжыӀр къӀӀгъой-щӀӀӀӀ. НысӀм къыфӀищӀгъӀэ врачым ІӀзӀгъу уцхӀэр къыфӀыритхыкӀы-гъӀу яшӀо, ау ишӀогъӀ хъатӀ къаӀлӀрӀӀп. НӀнӀӀжӀ ыгу тӀӀкӀу къӀӀӀӀӀӀ, уцхӀэм зи яшӀуагъӀэ къаӀмыкӀыхӀу ылытӀи, къорӀӀ-фым къӀӀдӀжагъ:

— А си СӀфӀӀр, ма мы со-мищыр, гъунӀгъу чылӀм кӀори МыхъамӀт ефӀндыр къысфӀӀ-гъатх, сомищыри ет, ІӀзӀгъу пфӀ-хууштым ыпӀкӀӀ лыптыӀм фаеу алошӀ. СилофхӀэр хъатӀӀӀӀ, ишӀуа-гъӀэ горӀ къысӀӀыӀӀӀи хуӀн.

— ДӀгъу, нӀнӀӀжӀ, уахътӀэ тесымыгъашӀӀу джыдӀдӀм сы-кӀӀӀ, — ылуи, шъӀӀӀӀӀер дӀ-кыгъ.

ЧылӀ гъунӀм нӀсыгъӀэ къо-дӀеу илӀгъу кӀӀӀӀ джӀӀгумӀм апӀуфагъ.

— АхӀмӀдыкӀӀор, чӀӀ ху-жыгъӀу тӀдӀ уежыагъ, уеужы-рӀуи хӀӀбгъӀтхӀӀу окӀо?! — къеупчӀыгъ иныбджӀӀу Алыи.

— НӀнӀӀжӀ къӀӀсӀмӀджӀагъ, МыхъамӀт ефӀндыр къыфӀӀзгъӀ-тхӀӀӀу сӀкӀо, — ылуагъ СӀфӀӀр. ЕтӀанӀ тӀӀкӀу егупшыси иныб-джӀӀу еджагъ: — НекӀоба, къыздӀаӀкӀ, армырмӀ, щӀӀдӀжӀӀӀоуж хуӀгъӀ, чӀӀ сыхъуӀхъӀмӀ, си-закъоу сыкъӀӀӀӀӀӀӀӀ сыщы-

нӀщт. СӀрӀеӀжыӀм джыӀӀӀхэр дӀсхӀу ало, сӀдӀӀуштыӀу сизакъоу сакыӀблӀӀкыжыӀщт?

— Е-ей, АхӀмӀдыкӀӀор, арӀу укъӀӀрабгъӀми сшӀагъӀп, сӀд джына зигугъу пшыӀрӀр? ЗӀгу, сипортфель къӀӀсхыжыӀжыӀ-нышӀ, тыкӀӀӀ.

— АдӀ портфельыр зыгорӀм шъуадӀжӀ егъӀхыжыӀба, сыда мыщ фӀӀдизым къӀӀпхыӀкышты? — ИныбджӀӀу игулытӀӀ шлома-кӀӀу рилуагъ СӀфӀӀр.

— Ары, зыгорӀм егъӀхыжы о ащ фӀӀдӀ портфель, ащ сянӀэ зыдапӀӀӀӀӀ, силоф кӀуагъӀ: кон-трольнӀр тӀу, хысапыр тӀу, непӀэ тӀӀкӀу сызӀрӀхъотӀӀ-бжӀӀӀӀагъӀр пщыгупшӀӀжыӀгъа? Директорым саригъащи къыстӀӀпхъышыхыагъ, сятӀи запискӀэ къыфӀитхыгъӀу днӀе-ныкым дӀгъӀпӀӀагъ. А зӀпсӀт-умӀ къысфӀахыӀм алыӀӀкыштыр къӀӀшӀӀӀуаеп. СыкъыбдӀаӀӀмӀ, мыхъуми класӀу унӀм сыхъа-жын, непӀэ сятӀэ скышӀӀо зӀ-рӀриутыштыгъагъӀри неущ нӀс лыкӀӀӀӀӀ.

АуштыӀу язӀрӀгъаӀуи, ежыагъӀх. СӀрӀеӀжӀ джынальӀм зынӀсӀсӀм, Алыи тӀӀкӀу къӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ СӀ-фӀӀр къырилӀуагъ:

— УшыӀӀӀӀӀба, тӀди цыфӀыпсӀэ щыӀӀӀ, джыӀӀӀхэр къыхӀӀху-

шъуытхӀу тыхалъашъоу, тӀуан-тӀӀмӀ сӀдӀӀу тыхуӀн?!

— СымыгъӀщын, Алыи, арми сыпшыӀыгъах, сшӀӀӀрӀп сянӀжыӀ дӀуӀхъӀхэр зӀрищыкӀагъӀхӀэр, ІӀзӀгъу уцхӀэм анахы тхъапӀм тетхагъӀу псым хӀӀбгъаорӀм ишӀуагъӀэ къӀӀкыӀӀӀу зыкӀӀӀгугъӀ-рӀри къызгурыӀорӀп. Сомищ шӀагъуи тхъапӀм теуцӀӀрӀпхъа-гъӀм пае ефӀӀндым еттын фаеу хуушты.

— Сыда, сомищышхо епты-нӀу зыӀӀгъӀхъаыра? ЫзыныкӀо тӀгъаштӀри адрӀм неущ ІӀшӀу горӀ рытщӀӀӀжыӀнышӀ, тигъӀ-тхъӀжыӀщт. СомӀ горӀ епты-ми хуӀн а ефӀӀндым, — къыу-гупшысыгъ Алыи.

ИныбджӀӀу къылуагъӀм СӀ-фӀӀри ригъӀгупшысагъ. ЗыкӀӀӀгуп-шысыхъӀм, ыгу къӀӀкыгъӀр гъӀшӀӀӀӀӀӀ:

— Алыи, сӀд пае ызыныкӀу, зӀрӀсӀомищӀу къызфӀӀдгъӀӀӀнӀ тӀӀӀкышты. Сыда мор зичыжыа-гъӀми тӀӀӀӀӀӀӀӀӀ!

— Ары шъхъаеп, уяӀӀжӀ къыпшыгугъӀу уилофытагъ, гу-нахъ хуӀнба шӀоигъор умыгъӀ-цӀӀӀӀӀ?

— Сыда тымыгъӀӀӀӀӀӀт?! РучкӀӀӀ тхъӀӀӀ къабзӀрӀ уипор-тфель дӀӀӀӀа? — ЗыгорӀ ыгу

къызӀӀрӀкыгъӀр къӀӀпшӀӀӀӀӀу къӀушӀуагъ СӀфӀӀр. — УмыщынӀу пӀуагъӀшӀ, мы гъуим тыхъхъа-нышӀ, зыми тыкымылӀӀӀӀӀу дӀуахъхӀэр тӀр-тӀӀӀӀу тхыштых. ХӀта къӀӀдӀжӀн зыпӀӀӀкыштыр а ефӀӀндым къытхыштым? ТӀри ащ фӀӀдӀу тӀтхӀӀӀушты.

Ар язӀрӀгъаӀуи, дӀхыгъӀх. ШъхъандӀхӀм акъогъу зӀхъуӀхӀм, тхъапи ручкиӀы къашти, ялӀоф фежыагъӀх.

— СӀ слӀӀӀӀгъӀу дӀуахъхӀэр зытыратхӀхӀӀӀ тхъапӀр зыфӀӀ-дӀр, сӀ ахӀэр къызгъӀхъаыры-щтых, о уипочерк ІӀе дӀдӀшӀ, дӀгъоу ууцӀӀрӀпхышты, — ылуагъ СӀфӀӀр, — ау дӀуахъ тхъапша ттхыштыр?

— НахыӀбӀэ къӀс уинӀӀӀжӀ нахъ игопӀщт, ефӀӀндми фӀӀрӀ-зӀщт. СӀ слӀӀӀӀгъӀу сянӀжӀ къаӀригъӀтхыгъагъӀхӀэр. АхӀэр хы хууштыгъӀх, — ылуагъ Алыи. — Зыр зыкӀӀӀбгъӀӀӀӀ, зыр псым хӀӀпӀхъанышӀ, нӀужым ащ уешӀӀӀт, адрӀр бгъӀӀӀшты, зыр шӀом кӀоцӀӀуӀдӀӀнышӀ, зышӀӀӀӀ-пӀӀӀӀт, адрӀр чӀӀӀпӀӀӀт, зыр уипӀӀшӀхъагъ чӀӀӀпӀхъащт, — къыпчыгъ Алыи ылӀхъуамбӀхӀэр чӀиукъуащӀхӀӀӀ.

НӀбгыритӀлӀр дӀгъоу тхагъӀх, дахӀу тхъапӀхӀэр зӀкӀӀӀӀӀӀӀ-хыгъӀх, нӀнӀӀжӀ зӀхымыгъӀӀӀ-кӀӀӀӀӀӀ тамыгъӀхӀэр афашыгъӀх. Агу къӀӀкыгъӀмкӀи, ашӀагъӀмкӀи

зыфӀӀрӀзӀжыӀхӀу, сомищ шӀагъом неущ къыращӀфышты заулӀри ІӀшӀу-ІӀшӀу агуӀкӀӀ зыдаӀыгъӀу шъӀӀӀжыӀӀхӀэр къӀӀӀӀӀжыӀгъӀх. ЗӀрӀзӀришӀӀӀӀӀӀӀӀ шыкӀӀӀр нӀнӀӀжӀ фӀӀӀӀӀагъ, рагъӀӀӀӀӀӀгъ. А тхъаӀмыкӀӀр лӀӀшӀу шъӀӀӀжыӀ-еӀхӀм къафӀӀрӀзӀагъ, хуӀпхъап-кӀӀуи сомӀ зырыз къаӀритыгъ.

АшӀагъӀр ашӀомытӀрӀзӀӀу, тӀӀкӀуи укытӀхӀу шъӀӀӀжыӀӀхӀэр мӀфӀӀ заулӀрӀ хӀтыгъӀх. ЕфӀӀ-ндым зӀрилуагъӀм тетӀу нӀнӀӀжӀ эӀкӀӀ зӀришӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ. Тхъа-мафӀ фӀӀдиз тӀешӀагъӀу СӀфӀӀр еджапӀӀм кыӀкыжыӀи щӀагум къы-зидӀхъажыӀм, ылӀӀӀгъуӀ инӀ-нӀжӀ ІӀжӀ-лӀӀжӀӀӀу, мысымӀ-джӀӀӀӀӀм фӀӀдӀу хыӀзмӀт Іоф-шӀӀӀӀӀӀм зӀрапылӀыр.

— А си СӀфӀӀр, а сыпсӀм ызыныкӀу, о псапӀу къӀӀбгъӀхъа-гъӀр гъунӀӀчӀ, дӀуахъхӀм яшӀо-гъӀшхо къысӀӀкыгъ. Ти Мыхъа-мӀт ефӀӀнд къыпфӀӀӀӀӀӀ пфӀат-хӀмӀ, ишӀӀӀӀӀшхо къыокы, — гушӀоу икӀорӀӀӀфъ къыпӀӀгъокыгъ нӀнӀӀжыӀр.

СӀфӀӀр укытӀм зӀлӀшӀтагъӀу щытыгъ, ау нӀнӀӀжӀ зӀрӀхъу-жыгъӀр игуапӀу ІӀшӀу-ІӀшӀу ыгу къыдӀчӀӀӀӀӀӀӀ, мыхъуӀнӀу зӀ-рӀпсӀзугъӀри зыфигъӀӀӀужыӀы-щтыгъ.

ХЪАУДӀКЪО Сар.
МыекъуапӀ.

Хулыфыгъэм ифитыныгъэ зыпкъ рагъэуцожьыгъ

ІофшӀӀӀӀӀм епхыгъӀхӀу, зи-псауныгъӀкӀӀ зӀрӀр къафӀӀӀы-хын зыпӀӀӀӀӀӀ Іоф хылыӀэ зыгъӀӀӀӀӀӀӀӀӀ нахъ пасӀу пенсиѐм клонхӀӀмкӀӀ унӀшӀӀо гъӀнӀфагъӀэ щыӀ.

ПшӀӀӀӀӀӀӀӀ ыхыӀрӀмкӀӀэ гъунӀпкӀӀэ гъӀнӀфагъӀэ зӀӀӀ об-ществӀу «Газпром трансгаз Краснодар» зыфӀӀӀӀӀм икӀу-тамӀу МыекъуапӀэ щыӀӀм ком-прессорхӀм ягъӀуцунӀкӀӀ маши-нист ІофшӀӀӀӀӀ мыпсынӀкӀӀр зӀри-гъӀӀӀӀӀӀӀмкӀӀ нахъ пасӀу пенсиѐм кӀо зышӀӀӀӀӀо хулы-

фыгъӀм ифитыныгъӀхӀу хӀбзӀ-гъӀуцугъӀу щыӀӀм къыдӀхӀӀы-тагъӀхӀэр зӀрӀӀӀагъӀзыӀагъӀм фӀӀгъӀхыгъӀэ Іофыр АдыгӀ Рес-публикӀм и АпшӀӀӀӀ хыкум бӀмышӀӀу зӀхифыгъ.

1985 — 1987-рӀ илъӀсхӀм хулыфыгъӀр УССР-м, Харцыз-скӀэ къӀӀралыгъо машинӀшӀ за-водым щылӀжыагъ. А уахътӀм къыкӀоцӀ СССР-м иминистрӀхӀм я Кабинет унашӀоу ышӀыгъӀм къыпкырыкӀыхӀӀӀ, хулыфыгъӀм илӀофшӀӀӀӀ фӀӀгъӀхыгъӀэ къӀӀбарӀу ПенсиѐхӀмкӀӀ фондым къыӀӀ-

кӀӀхъагъӀм къызӀӀрӀӀӀӀӀӀмкӀӀ, я 3-рӀ классым мынахъ макӀӀу илӀофшӀӀӀӀ щынагъоу щытыгъӀу ары. Ащ къыхӀӀӀӀу, хулыфы-гъӀр нахъ пасӀу пенсиѐм клон-ным ифитыныгъӀхӀэр илӀх. Ау УФ-м ПенсиѐхӀмкӀӀ и Фонд и ГъӀӀорышӀӀӀӀӀ Адыгеим щыӀӀр ащ къеуцӀӀӀагъӀп, хулыфыгъӀм илӀӀӀу тхыӀы къыфӀызӀкӀыгъӀӀӀ-жыгъ. Ащ ушъхъагъоу фӀӀху-гъӀр Іоф зыщишӀӀӀӀӀ уахътӀр стажым зӀрӀӀӀӀӀӀӀагъӀр ары.

УкраинӀм Іоф зыщишӀӀӀӀӀ лӀӀхъаныр истаж хагъӀӀхъажы-

нӀу хулыфыгъӀр къызӀӀрӀӀӀӀӀ-лӀгъӀм МыекъопӀэ къӀӀӀ хы-кумым дыригъӀшӀтагъ, джащ фӀдӀу нахъ псынӀкӀӀу пенсиѐм клон зӀрипӀӀӀӀӀӀӀмкӀӀ справ-кӀу хулыфыгъӀм къыхыгъӀр идокументхӀм ахалъхъагъ. АрӀу щытми, Іофым зыхӀӀӀӀӀӀ нӀуж, хулыфыгъӀм Іоф зӀ-ришӀӀӀӀӀ сӀнӀхъаӀтыр щынагъоу щымытӀу хыкумым ыгъӀуӀнӀ-фыгъ ыкӀи идӀо тхыӀы щигъӀ-зыӀагъ.

АдыгӀ РеспубликӀм и Ап-шӀӀӀӀ Хыкум граждӀн Іоф-

хӀмкӀӀӀ ихыкум коллегии ипӀӀӀу О. КуличенкӀм, хыкумышӀхӀу Р. ХъапӀӀӀм ыкӀи Е. Богаты-ревам къӀӀӀ хыкумым ышӀыгъӀ унашӀор мытӀрӀзӀӀу алытагъ. Урысыѐм икӀӀӀралыгъо санитар врач шъхъаӀӀ унашӀоу къыди-гъӀкыгъӀм дӀшӀӀу мы хулы-фыгъӀм ІофшӀӀӀӀӀмкӀӀ пенсие зӀрӀфӀамыгъӀуцугъӀр хӀбзӀгъӀ-уцугъӀм димыштыӀу хыкумым ылытагъ ыкӀи ащӀкӀӀ Пенсие-хӀмкӀӀ фондӀу АР-м щыӀӀм и МыекъопӀӀӀ отдел ащ ифитыны-гъӀхӀэр зӀтыригъӀуцӀожыӀнхӀу фигъӀпытагъ.

НЭМ ЫЛЪЭГЪУРЭР — ШЪХЪЭМ ЫУАС

Тымышлэрэ ГЕРМАНИЕР

(Къызыкълэпкълорэр
щылэ мазэм и 25-м
къыдэкълэгъэ номерым ит).

Рейхстагыр

Германием итарихъ анахъ
кълэклэу нэлусэ зыфэлшынэу
плуагъэми, Рейхстагым икъэхъу-

Рейхстагыр зэо ужым зыфэдагъэр.
Ащ тидзэкълэлхэм тыратхагъэхэм ащыщхэр.

кълэрэ ыцлэрэ ар епхыгъ. Германскэ империеу 1871-рэ илээсым зэхашэгъагъэм иапэрэ парламент «рейхстагкълэ» еджэгъагъэх (**«рейх»** — «союз, федерация», **«стаг»** — «собрание, заседание»). Парламентым изэхэсыгъохэр зыщырагъэкълэклэрэ унэми «Рейхстагкълэ» еджэщтыгъэх. Парламентым ыцлэ цыклоу, унэм ыцлэ инэу къегъэжъагъэу сыдигъуи атхы.

Рейхстагым ишлын илээси 10 пылгыгъэх. 1894-рэ илээсым къызылэуахыгъагъ. Итеплэклэ дэхагъэ, итальянскэ сти-

лым диштэщтыгъ, иинагъэкли, икълэрэклагъэкли нэмыкл унэхэм къахэщыщтыгъ. Рейхстагым «Нэмыц лъэпкъым пай» ылоу тыратхэгъагъ, лъэпкъым итамыгъэу алытэщтыгъ, джыри ары зэрэщтыр.

1918-рэ илээсэу Урысыем Октябрьскэ революционер къызыщыдахыгъэм Германием республикэ статус илэ хуыгъагъэ. Рейхстагым ибалконхэм ащыц пашэхэр къытхэхэи, къэбары цыфхэм къаралогъагъ. Джащ къыщегъэжъагъэу тэ советскэ щылаклэр дгъэлсынэу еджэгъэжъагъэ, Германием ипартия зэфэшхъафхэр къэралыгъо политикэр гъэлсыгъэным ыкли хэгъэгур гъээклогъэным хэлажэхэу хуыгъагъэ.

Я 40-рэ илээсхэм яублаплэ тэ тицыфхэм гъэблэхшо зэпачыгъ, Германием ипсэолъэ ыкли

итамыгъэ шъхъалэу Рейхстагым машо клэ-дзи, агъэстыгъагъ. Ар зышлагъэр непэ къызынэсыгъэм ашлэрэп.

1941 — 1945-рэ илээсхэм къэралыгъуитлур зэпэуцужы-хи, зэзэуагъэх. Нэмыц-дзэу къатэбэнагъэхэм советскэ дзэхэр пхъашэу апэуцужыгъэх, теклоныгъэр къыдахыгъ. Советскэ дзэпашэхэм яунашъоклэ Берлин зэрэщтыгъэу зэхакъутэгъагъ, Теклоныгъэшхэм и Быракъ плыжъ Рейхстагым ышъхъагъ цагъэбыбэтэгъагъ. Зэо ужым къалэм советскэ дзэкълэлхэм къынышхоклэ къыдахыгъэ теклоныгъэр цагъэмэфэкълыщтыгъ, нэмыцхэм къызыратеклуагъэхэр ягухэкълышуагъ.

Ащ ыуж Къохъэлэ Германием клэу Конституция ыштэгъагъ, парламентым изэхэсыгъохэр зыщишлын псэуалъэ имылоу, къалэу Бонн ахэр щырагъэкълэщтыгъэх.

Бундестагым итетыгъу

1991-рэ илээсым нэмыц къэралыгъоу тлоу гошыгъагъэр зэхэ-

Рейхстагым непэ итеплэ.

ситф хуыгъэ мыщ зыгъэпсэфкълэ миллион 13 фэдиз илээс къэс зыплыхъакло къызыклорэр. Музей, тхылыгъыплэ, шхалэхэр хэтых. Ышъхъагъ удэклуагъэ, къалэм итеплэ олъэгъу. Тутын щешъохэрэп, лъэшэу шыгуыцлэхэрэп. Мафэ къэс сыхъатыр 8-м къыщегъэжъагъэу пчыхъэм сыхъатыр 11 охуфэ Рейхстагым ышъхъагъ цыфхэр дагъэклуагъ.

Хуыгъэ-шлэгъэ гъэшлэгъоныбэ къызылэчыгъ ыкли ыльэгъу. Илээси 112-рэ хуыгъэу Берлин къегъэдагъ.

Рейхстагым ышыгу.

Бранденбургскэ къэлапчъэхэр

Тапэрэ ллэшлэгъуэхэм Берлин дэхъэлэ 18 илагъ. Ахэм ащыцэу псауу къэнэжыгъэр «Бранденбургскэ къэлапчъэ-

хэклэ» заджэхэрэ закъор ары. Ахэр зыщытхэр илээс 223-рэ хуыгъэ, яшлын нэмыц маркэ миллион 30 тырагъэкълэдэгъагъ. Апэ «Мамырыгъэм икълэпчъэхэкълэ» яджэщтыгъэх.

Бэ апэклэклыгъэр. Хэгъэгъу зэошхэм ыклэм тидзэхэм нэмыц фашистхэр зэкълэфэжы-хи, къалэм щызэхэагъэтэкълэ-гъагъэхэм Бранденбургскэ къэлапчъэхэри къахэфэгъагъэх. 1945-рэ илээсым къыщегъэжъагъэу мыщ Урысыем иыракъ шыгъэлэгъагъ, етланэ Германием иыракъкълэ зэблаху-жыгъагъ.

Бэ темышлэу Германиер тлоу гошыгъэ хуыи, ахэм азыфагу дэпкъышхо дашыхъэгъагъ. Къэлапчъэхэм абгъуитлуклэ улэшыгъэ къэрэгъулхэр лутыгъэх. Изын ямылэу цыфхэр ахэм адэ-кълыхэ фитыгъэхэп. Къа-мьдэлухэрэу аукълыщтыгъэх. Ахэм афагъэуцугъэ саугъэтхэр, къа-щышхэм фэдэу шыгъэхэу, Берлин дэтых.

Бранденбургскэ къэлапчъэхэр тэрэзэу ыкли зыфэдагъэхэм фэдэу агъэпсыжынынхэм я 70-рэ илээсхэм анэс пылгыгъэх. Ахэр колоннэ ин 12-у зэхэтых. Гузэгум итхэм машинэмкълэ уадэкълын плъэкълыщт, ыбгукълэ щылэхэмкълэ цыфхэр зэпырэкълых. Хэгъэгъу зэошхэм ыуж ахэр Германиер зэрэзэхэзыгъэм итамыгъэу нэмыцхэм алытэщтыгъэмэ, 1990-рэ илээсэу нэмыц къэралыгъуитлур зыщызэхэхъажыгъагъэм къыщегъэжъагъэу Германием изыкълыныгъэ итамыгъэу хуыгъэ.

ШЪАУКЪО Аслъангуащ.
(Джыри къыклэпкълошт).

Ыкълэцылкълэ зыфэдэр.

Бранденбургскэ къэлапчъэхэр.

СПОРТЫМРЭ ЛЪЭПКЪ ШІЭЖЬЫМРЭ

Мамырзехьэу ти Мамыр

Урысые Федерацием кушъхьэфэчъэ спортымкІэ ихэшы-пыкыгъэ командэ хэтэу Стлашъу Мамыр Адыгэ къэралыгъо университетым щеджэ. Олимпиадэ джэгунхэу Шъачэ щыкІоштхэм ямашо Мыекъяупэ щихьынэу зегъэхъазыры.

Кушъхьэфэчъэ спортымкІэ купэу «Итера-Катюшэм» Стлашъу Мамыр зыцегъасэ. Мы мафэхэм Кипрэ щыІэу иухъазырыныгъэ хегъахъо. Олимпиадэ джэгунхэм ямашо зыхьыштхэм зеращыщым фэшІ иныбджэгъухэм, итрренерэу Алыбэрд Сергей лъэшэу афэраз.

— Мэзаем и 4-м Дунэе турнирэу Францием шаублэрэм Стлашъу Мамыр хэлэжъэн фадэ, — кьелуатэ Адыгэ Республикэм кушъхьэфэчъэ спортымкІэ икІэлэ-цІыкІу-ныбжыкІэ спорт еджаплэ идиректорэу Анатолий Лелюк. — Олимпиадэм имашо Мыекъяупэ зэрэщихьыщтым фэшІ игупсэ

Адыгеим Мамыр къекІожьышт.

Стлашъу Мамыр Урысыем изэ-нэкъокъухэм хагъэунэфыкІырэ чІыплэхэр къащыдихыгъэх. Темыр Кавказым ис лъэпкхэм язэкъош-ныгъэ гъэпытэгъэным фэгъэхьыгъэ зэнэкъокъум апэрэ чІыплэхэр 2013-рэ илъэсым гъогъуитІо къащыдихыгъэх. Янэ-ятэхэр, илахьылхэр тинэлуасэх. Адыгэ шэн-хабзэхэр Мамыр егъэлъапІэх, кы-пэблагъэхэм адыгабзэкІэ адэгъу-щІэныр шэнышу фэхъугъ.

Стлашъу Мамыр цІэу фаусыгъэр кьегъэшъыпкэжъы, мамыр-зехьэу ар щыт.

Опсэу, Мамыр! Уигухэлъышу-

хэр Тхьэм кыбдегъэхъух. Гъэмэфэ Олимпиадэ джэгунхэм уахэлэжъэнэу, Адыгэ Республикэм ищытху спортышхом нах

лъагэу щыплэтынэу тыпфэлъало.

Сурэтым итыр: **Стлашъу Мамыр апэрэ чІыплэр кызырэдихыгъэм фэшІ кыфэгъушх.**

ИСКУССТВЭР — ТИБАЙНЫГЪ

Къашъомрэ
циркымрэ зэгъусэх

Юрий Никулиным ыцІэ зыхьырэ циркэу Москва кыкІыгъэмрэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Академическэ къэшъокІо ансамблэу «Наймэсым-рэ» зэгъусэхэу мэзаем и 4-м ыкІи и 6-м апэрэу концертхэр Мыекъяупэ кыщызэдатыщтых. Пчыхъэзэхэхэм фэгъэхьыгъэ пресс-зэукІэу «Наймэсым» и Унэ тыгъуасэ щыкІуагъэм циркым иартистхэм гимнастикэм хэхьэрэ къэшІынхэр къэзыгъэлъэгъорэ артист 15-мэ япашэу, Монте-Карло щызэхашэгъэ Дунэе фестивалым ищытхуцІэ кыдзыхыгъэу Алишер Алиевыр, «Наймэсым» идиректорэу Бэстэ Азмэт, мы ансамблэм ихудожественнэ пащэу Хьоджэе Аслъан концертхэр гъэшІэгъонэу агъэпсынхэм зэрэпылхэм кытегушчылагъэх.

— Лъэпкэ къашъохэмрэ циркымрэ зэрэзэпхыгъэхэр искусствэ лъагэм ыбзэкІэ къэдгъэлъэгъошт. «Наймэсым» ипашэхэм, артистхэм Іоф адэшІэгъошу, — кылуагъ Алишер Алиевым. — Концертхэм яплъыштхэм зэгъэпшэнхэр ашІыщтых, искусствэм хэхъоныгъэу ышІырым уасэ ратыщт.

Концертхэм ямызакъоу, Олимпиадэ джэгунхэу Шъачэ щыкІоштхэм «Наймэсыр» зерахэлэжъэщтым А. Бастэмрэ А. Хьоджаемрэ яеплывкІэхэр кыралоллагъэх.

Сурэтыр пресс-зэукІэм кыщытырахыгъ.

ОЛИМПИАДЭМ
ИПЭГЪОКІМэфэкі
шъыпкээм
фагъадэ

Мэзаем и 3-р мэфэкі шъыпкээм фэдэшт. Адыгэ Республикэм зэхъэ гъэшІэгъонхэр щыкІоштых. Театрализованнэ къэшІынхэм язэхэщэн Урысыем культурэмкІэ изаслуженнэ ІофышІэу Къулэ Амэрбий фэгъзагъ. Олимпиадэм имашо Мыекъяупэ щызы-хьыщтмэ ащыщ.

КІэлэеджакІохэр, студентхэр, культурэм ІофышІэхэр, спортсменхэр бэ хъухэу театрализованнэ къэшІыным хэлэжъэщтых. Къулэ Амэрбий зэрилытэрэмкІэ, Олимпиадэм имашо ипподромым кырахынышъ, стадионым кынагъэсыфэ Іофтхъабзэм хэлэжъэщтхэм гукъэкІыжъэу ялэщтыр щыІэныгъэм хэкІокІэштэп. Мэфэкіым игъэдэхэн зэкІэми здырІаІоф.

ЛЪЭПКЪ ШІЭЖЬЫМРЭ ЩЫІЭНЫГЪЭМРЭ

Тишъуашэхэр
«кыщыгушчыІэщтых»

Адыгэхэм яшэн-хабзэхэр Олимпиадэ джэгунхэу Шъачэ щыкІоштхэм кыщагъэлъэгъоштых. Ижырэ лъэхъанымрэ непэрэ шылакІэмрэ язэпхыныгъэхэр сурэтышІ-модельер цІэрыІоу, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо шухъафтын кызыфагъэшъошагъэу, Мамырынгъэм и Лигэ илауреатэу Стлашъу Юрэ ІофшІагъэхэмкІэ кыІотэщтых.

— Олимпиадэ джэгунхэм афэгъэхьыгъэ шъуашэхэу «Адыфыр», «Амазонкэр», «Лаурэр», «Мамырзехьэр» сшыгъэх, — ІофшІагъэхэм тачегъэгъуазэ Стлашъу Юрэ. — Мамыр псэу-кІэм игъэпытэн, тыкъэзыуцухэрэ дунаим, лъэпкэ тхыпхъэхэм яхьылагъэхэр Шъачэ кыщыдгъэлъэгъоштых, шэмбэтым гъогу тытехъэ.

КъокІыплэм щыпсэурэ лъэпкхэм искусствэхэмкІэ я Къэралыгъо музей идиректорэу Кушъу Нэфсэт, музейм шІэныгъэмкІэ ІофышІэу Сулеймэн Фатимэ, республикэм культурэмкІэ и Министерствэ лъэпкэ шэн-хабзэхэм якъэгъэлъэгъонкІэ зэшІуахы-

гъэр бэ. Адыгэ Республикэм искусствэхэмкІэ иколледж щеджэхэрэ Цышэ Зарэрэ ГуашІэ Маринэрэ Олимпиадэм фэгъэхьыгъэ шъуашэхэр музейм пэшІорыгъэшъэу кыщагъэлъагъох.

Стлашъу Юрэ исэнаущыгъэ гъунэ ілэп. Адыгэмэ пэсэре лъэхъаным гъоур зерагъэфедэщтыгъэр лъэпкэ шъуашэу ышІыгъэмкІэ ІупкІэу кыІотагъ. Цышэ Зарэ адыгэ шъуашэр зызыщелъэм, кыпэблэгъэ цыфхэм къашІэжыгъэп. Фэ-Іэпэласэу пшъашъэм шэн-хабзэхэр кыриІотыкІыгъэх, гъоум имэхъани кыгъэлъэгъуагъ.

Гъогу зыщытехъаным Стлашъу Юрэ тигъээзетеджэмэ ацІэкІэ тыфэгъушІагъ. Адыгэ шъуашэу ащышІыгъэхэр тиартистхэм ащыгъэу Олимпиадэр зыщыкІорэ чІыплэхэр къакІухъащтых, адыгэм идэхагъэ дунаим нахьышІоу шарагъэшІэшт.

Сурэтым итыр: **Цышэ Зарэ адыгэ шъуашэр кьегъэлъагъо.**

НэкІубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТІЫЛЬ Нурбий.

Зэхъыщагъэр ыкІи кыдзэзыгъэкІырэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкэ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкыгъэхэм адырІа зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакционер зыдэщыІэр:

385000, кь. Мыекъяупэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:

приемнэр: 52-16-79, редактор шъхъаІэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44, редактор гуадзэр-пшъэдэкІыжъ зыхьырэ секретарыр: 52-16-77.

E-mail:

adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкІэ ыкІи зэлы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыплэ гъэІорышІаІл, зраушыхъа-тыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, кь. Мыекъяупэ, ур. Пионерскэр, 268

Пчъагъэр

4000

Индексхэр

52161

52162

Зак. 253

Хэутыным узщыкІэгъэхэнэу щыт уахътэр Сыхъатыр 18.00 ЗыщыкІэгъэхэнэу уахътэр Сыхъатыр 18.00

Редактор

шъхъаІэр

Дэрбэ Тимур

Редактор

шъхъаІэм

иапэрэ гуадзэр

МэшІІэкъо Саид

ПшъэдэкІыжъ

зыхьырэ

секретарыр

НэпшІэкъуй

Заур